

SELETUSKIRI

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Regionaalministri 4. juuli 2024. a määruse nr 45 „Perioodi 2023–2027 maaparandussüsteemi ajakohastamise, keskkonnakaitserajatise ehitamise ja eratee arendamise investeeringutoetus“ muutmine“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Regionaal- ja põllumajandusministri määrus „Regionaalministri 4. juuli 2024. a määruse nr 45 „Perioodi 2023–2027 maaparandussüsteemi ajakohastamise, keskkonnakaitserajatise ehitamise ja eratee arendamise investeeringutoetus“ muutmine“ (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 7 lõike 2, § 12 lõike 3 ja § 24 lõike 1 alusel.

Eelnõu on vajalik „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027“ sekkumise 1.9.1 „Investeeringud põllumajandusega seotud taristu (kuivendus- ja veerežiimi kahepoolsete reguleerimissüsteemid) kaasajastamisse erasektori poolt“ ja sekkumise 1.9.3 „Investeeringud põllumajandusega seotud taristu (erateed) kaasajastamisse“ investeeringutoetuste paremaks rakendamiseks.

Eelnõuga tehtavate muudatustega leevendatakse toetuse saamise tingimusi, parandatakse praktikas ilmnunud kitsaskohad, ühtlustatakse tingimused teiste maaelu arengu investeeringutoetustega ning toetuse saamise nõuded viiakse kooskõlla „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027“ neljanda muudatusettepanekute paketiga, mis on Vabariigi Valitsuse korraldusega xxx. heaks kiidetud.

Kuigi strateegiakava sekkumiste näol on tegemist ajutiste perioodil 2023–2027 rakendatavate toetusmeetmetega, mille puhul halduskoormuse tasakaalustamise meetmete ettenägemine ei ole HÕNTE § 1 lg 4² alusel kohustuslik, toome välja ka mõju halduskoormusele. Eelnõuga leevendatakse toetuse saajate halduskoormust mitmel moel: jäetakse välja eratee kandevõime nõue; tõstetakse kulude mõistlikkuse tõestamise piirmäär, muudetakse huvide konflikti vältimine sisuliseks; leevendatakse toetuse saaja nõudeid; kasutusloa või -teatise saamise kohustus tähtaega pikendatakse; tõstetakse hindepunkte. Ülejäänud muudatused tehakse parema õigusselguse saavutamiseks, uusi kohustusi toetuse saajatele ei panda. Lisaks on oluline märkida, et kõik selle toetuse saamiseks sätestatud kohustused on tasakaalus saadava hüvega ning on toetuse saamiseks vältimatult vajalikud.

Eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduskeskkonnapoliitika osakonna maaparanduse ja metsanduse valdkonnajuht Reena Osolin (625 6287, reena.osolin@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (566 91973, jaana.lepik@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu punktidega 1 ja 2 tunnistatakse regionaalministri 4. juuli 2024. a määruse nr 45 „Perioodi 2023–2027 maaparandussüsteemi ajakohastamise, keskkonnakaitserajatise ehitamise ja eratee arendamise investeeringutoetus“ (edaspidi *määrus nr 45*) § 5 lõike 5 punkt 3 kehtetuks ja muudetakse sama lõike punkti 5. Muudatusega kehtestatakse, et toetatav eratee ei pea olema projekteeritud kandevõimega 60–79 megapaskalit. Jätakuvalt tuleb teed projekteerida projekteerimismääruse nõuete kohaselt, et oleks tagatud teede kvaliteet ja vastupidavus, kuid seda, milline peab olema teede kandevõime, enam ei reguleerita.

Sekkumise rakendamisel ilmnes, et toetatava tee kandevõime piirang on koormav nii taotlejale kui ka toetuse menetlejatele (kandevõime kontrollimine on kallis lisategevus). Toetuse tingimuste lihtsustamise ja ressursside kokkuhoiu eesmärgil loobutakse eratee kandevõime nõudest. Taotlejatel on huvi erinevate kandevõimega teede järele, kuna põllumajandustehnika on raske. Piisab, kui juurdepääsuteed projekteeritakse maaparandusseaduse alusel kehtestatud maaeluministri 6. mai 2019. a määruses nr 45 „Maaparandussüsteemi projekteerimismid” sätestatud nõuete kohaselt. Maksimaliselt on võimalik erateede ehituseks ja uuenduseks saada (60 000 eurot) ja seetõttu puudub risk rahade väärkasutamiseks ja ületootmiseks. Seega, kui taotlejal on vajadus ehitada suurema kandevõimega tee, on tal see võimalus suurendades omafinantseeringut. Kehtima jääb nõue, et teenindava tee uuendamise korral on maaparanduse projekteerimise või ekspertiisi alal tegutsev ettevõtja andnud hinnangu selle kohta, et teenindav tee vajab uuendamist. See tähendab seda, et pädev isik on hinnanud teenindava tee seisundit ja selle seisukorda on võimalik parandada uuendamisega. Muudatus leevendab toetuse abikõlblikkuse nõuet.

Eelnõu punktiga 3 tehakse terminoloogiline parandus.

Eelnõu punktiga 4 täiendatakse määrust § 6 lõikega 2¹, täpsustatakse maksimaalse toetusmäära tingimusi tegevuse kohta, kui kuivendussüsteem rekonstrueeritakse osaliselt veerežiimi kahepoolseks reguleerimissüsteemiks. Praktikas ei ole alati võimalik ega vajalik kogu kuivendussüsteemi veerežiimi kahepoolseks reguleerimissüsteemiks rekonstrueerida ning piisab kui luuakse osaline veerežiimi kahepoolse reguleerimise võimekus. Kõrgeim toetusmäär (kuni 100%) on sellistel juhtudel õigustatud, kuid üksnes selles ulatuses, kus kuivendussüsteem kahepoolseks reguleerimissüsteemiks muudeti. Kui rajatakse üksikud regulaatorkaevud, mis võimaldavad niisutada väiksemat osa kuivendussüsteemi teenindusala, siis kohaldub nende tegevuste kohta kõrgem ehk 100% toetusmäär ja muu kuivendussüsteemi rekonstrueerimiseks on toetusmäär 75%. Veerežiimi kahepoolne reguleerimissüsteem, sh osalise veerežiimi kahepoolse reguleerimise korral tuleb kavandatav rekonstrueerimine projekteerida maaparandussüsteemi projekteerimismidide kohaselt ja järgida maaparandussüsteemi ehitusprojekti nõudeid, mille kohaselt kantakse ehitusprojekti põllumajandusmaal paikneva veerežiimi kahepoolse reguleerimissüsteemi maa-ala pindala ja piir ning kirjeldatakse asjakohased rajatise koos mahtudega. Selguse huvides on toodud ka toetuse määrusesse, et veerežiimi kahepoolse reguleerimissüsteemi maa-ala pindala peab kajastuma ehitusprojekti.

Samuti peab nimetatud teave, et kuivendussüsteem on osaliselt muudetud veerežiimi kahepoolseks reguleerimissüsteemiks, jõudma ka maaparandussüsteemide registrisse maaparandussüsteemi kasutusloal esitatavate andmete kaudu. Muudatusega sätestatakse selgesõnaliselt, et kõrgem (kuni 100%) toetusmäär kohaldub üksnes nende tegevuste osas, kus kuivendussüsteem veerežiimi kahepoolseks reguleerimissüsteemiks muudeti ehk loodi veerežiimi kahepoolse reguleerimise võimekus. Ülejäänud kuivendussüsteemi rekonstrueerimise tegevustele kohaldub 75% toetusmäär.

Eelnõu punktidega 5 ja 6 tõstetakse kulude mõistlikkuse tõendamise piiramäärasid. Edaspidi on kohustus viia ostumenetlus läbi riigihangete registris, kui projekti eeldatav käibemaksuta maksumus on 60 000 euro asemel 100 000 eurot. Samad piirmäärad on kasutusel perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahenditest toetuste andmise puhul. Määrad ühtlustatakse ajapikku kõigis Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas antavates Euroopa Liidu vahenditest kaasrahastatavates toetustes, kui toetuse eripära arvestades ei ole põhjendatud teistsuguste piirmäärade kehtestamine. Võrdlevad hinnapakkumised on vajalik edaspidi võtte alates 20 000 eurost.

Eelnõu punktiga 7 -muudetakse määruse nr 45 § 8 lõiget 6 täpsustades huvide konflikti määratlust ostumenetluse korral, tuues eraldi välja need olukorrad, mida tuleks käsitleda huvide konfliktina. Toetuse taotleja peab hinnapakkumuste küsimisel hoiduma huvide konfliktist.

Huvide konflikt on olukord, kus toetuse taotleja või tema nimel tegutseval isikul, sealhulgas töötajal, juhatuse liikmel või muul pädeval esindajal, kes on kaasatud ostumenetluse ettevalmistamisse või korraldamisse või kes võib muul moel mõjutada selle ostumenetluse tulemust, on otseselt või kaudselt finantsalaseid, majanduslikke või muid isiklikke huvisid, mida võib käsitleda tema erapooletust ja sõltumatust kahjustavatena. Nimetatud piirangutega püütakse vältida toetuse taotleja ja hinnapakkuja omavahelisest seotusest tingitud kokkuleppe tehinguid ja sellest tulenevat ebaausat konkurentsikeskkonda. Näiteks ei ole huvide konfliktist hoidutud olukorras, kus toetuse saaja juhatuse liige võtab hinnapakumise talle kuuluvalt äriühingult või olukorras, kus ostumenetlust läbi viiv toetuse saaja töötaja esitab hinnapäringu talle kuuluvale äriühingule või äriühingule, mille juhatuses ta on. Huvide konflikti olemasolu eeldatakse, kui hinnapakumine võetakse elukaaslaselt, abikaasalt või lähisugulastelt, neile kuuluvate äriühingutelt või äriühingutelt, kelle juhtorganiks nad on. Suurel määral aitab võimalikku huvide konflikti olukorda sisustada tulumaksuseaduse § 8 lõikes 1 sätestatud loetelu isikutest, kelle puhul tuleks üldjuhul huvide konflikti eeldada.

Eelnõu punktiga 8 lisatakse täiendav võimalus võrdsete hindepunktide paremusjärjestuse moodustamiseks. Põllumajanduse Registri ja Informatsiooni Amet (PRIA) moodustab hindamistulemuste alusel eraldi toetuse taotluste paremusjärjestused maaparandussüsteemi ja keskkonnakaitserajatise ning erateede tegevuste kohta, milles loetakse paremaks suurema hindepunktide summa saanud taotlused. Võrdsete hindepunktide summadega taotluste puhul eelistatakse taotlust, milles taotletava toetuse summa on väiksem. Juhul, kui toetussumma on võrdne, siis peaks PRIA tegema ettepaneku nendele taotlejatele toetussumma vähendamiseks, eeldusel, et taotluses kavandatud projekt viiakse ellu ja saavutatakse toetuse andmise eesmärgid. Samas maaparandustoetuse puhul võib see osutada liialt ressursikulukas, sest tuleks kaasata ka projekteerija, kes teeb vajadusel ehitusprojektis muudatusi. Samuti võib ehitusprojekti muudatusest tulenevalt olla vajalik taotleda uut ehitusluba.). Muudatusega luuakse lihtsam võimalus, et kui toetussummad on võrdsed, siis vaadatakse taotluse esitamise aega ning selle alusel moodustuks paremusjärjestus automaatselt. Tegemist on üsna teoreetilise võimalusega, sest pole väga realistlik, et taotletavate toetussummad on võrdsed, eriti ehitustegevuste korral. Samas, kui see ebatõenäoline olukord peaks esinema saab paremusjärjestust teha lihtsamalt. .

Eelnõu punktiga 9 muudetakse määruse nr 45 § 17 lõike 2 punktist 6 sätestatud ostumenetluse tingimust, mille kohaselt ei ole edaspidi lubatud pärast riigihangete registris ostumenetluse väljakuulutamist ostutingimusi muuta. Juhul kui toetuse saajal leiab, et olemasolevates tingimusi muuta, tuleb tal avaldada uus ostuteade ja tähtaeg hakkab kulgema algusest peale. Kui pakkumiste esitamise ajal muudetakse ostu tingimusi, võib see seada pakkujad ebavõrdsesse olukorda, sõltuvalt sellest kas ta märkas ostutingimuste muutmist või mitte.

Eelnõuga punktidega 10 ja 11 muudetakse määruse nr 45 § 18 lõiget 2 ja tunnistatakse kehtetuks lõige 3, mille tulemusel sätestatakse kohustus täita teatud õiguskuulukuse ja usaldusväärusega kohustusi ühetaoliselt kuni viimase toetusosa väljamaksmiseni. Määruse nr 45 § 18 lõike 3 kohaselt oli seatud toetusõiguslikkuse tingimuseks keeld algetada toetuse saaja suhtes likvideerimismenetlust või sundlõpetamist ega nimetada pankrotiseaduse kohaselt ajutist pankrotihaldurit või kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti, samuti ei tohtinud olla kehtivat äriregistrist kustutamise hoiatust. Nimetatud nõuded kehtivad edaspidi toetuse saaja suhtes kuni viimase toetusosa väljamaksmiseni, mis ei tähenda seda, et toetuse saaja võiks toetuse sihipärase kasutamise perioodil oma tegevuse lõpetada ja jätta teised toetuse saajale esitatud kohustused täitmata. Toetuse saajal on rida kohustusi, mida peab ta täitma kuni toetuse sihipärase kasutamise perioodi lõpuni, näiteks peab ta tagama, et toetuse abil ehitatud, rekonstrueeritud või uuendatud hoone või rajatis toimib nõuetekohaselt vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest. Kui ta seda kohustust ei täida, nõutakse toetusraha tagasi võttes arvesse rikkumise asjaolusid, sealhulgas kohustuste täitmata jätmise ajavahemikku.

Eelnõu punktiga 12 muudetakse § 18 lõige 4 sõnastust. Kehtiva määruse kohaselt peab toetuse saajal hiljemalt viimase maksetaotluse esitamise ajaks olema täitnud toetuse abil soetatud, ehitatud või uuendatud vara sihipäraseks kasutamiseks vajalikud eeldused, sealhulgas peab olema ehitisregistrist või maaparandussüsteemide registrist kättesaadav ehitise kasutusluba või kasutusteatis, kui see on nõutud ehitusseadustiku või maaparandusseaduse kohaselt. Maksetaotluse esitamise ajaks ei ole maaparandussüsteemi kasutusluba maaparandussüsteemide registrist kättesaadav. Toetuse saaja esitab koos maksetaotlusega; selle isiku väljastatud osutatud teenuse, tehtud töö või soetatud vara üleandmist-vastuvõtmist tõendava dokumendi. Üleandmist-vastuvõtmist tõendav akt peab olema kooskõlastatud Maa- ja Ruumiametiga (MaRu). Praktikaks on see lahendatud nii, et PRIA edastab üleandmis-vastuvõtmist tõendava akti MaRu-le, kes kohapeal paikvaatluse käigus kontrollib akti ja tehtud tööde nõuetekohasust ja kooskõlastab selle, misjärel esitab toetuse saaja maaparandussüsteemi kasutusloa taotluse MaRu-le. Sellise lahenduse puhul on toetuse saajal kindlus, et toetuse abil elluviidud tegevused on kontrollitud ja nõuetekohased ja samuti on kõik korrektne maaparandusseaduse vaatest. Juhul kui dokumentides ja või töödes esineb puudujääke, annab MaRu puuduste kõrvaldamiseks tähtaja. PRIA-l ja MaRu-l puudub vajadus täiendavaks kohapealseks kontrolliks ja maksetaotluse ja kasutusloa taotluse menetlemine on sellevõrra lihtsam. Kuna teostatud tööde nõuetekohasuse kontroll ja kasutusloa taotluse esitamine toimub pärast maksetaotluse esitamist, ei ole viimase maksetaotluse esitamise ajal kasutusloa andmed maaparandussüsteemide registrist kättesaadavad. PRIA teeb viimase väljamaksee toetuse saajale alles siis, kui kasutusloa andmed on maaparandussüsteemide registrist kättesaadavad. Muudatusega viiakse säte kooskõlla praktilise eluga.

Eelnõu punktiga 13 sõnastatakse määruse nr 45 § 22 tekst uuesti. Sisulist muudatust tegevuse rahastamises enne kulutuste tegemist ei tehta, vaid viiakse sõnastus kooskõlla ELÜPS-s sätestatuga. Oluline on tagada selgus selles, et ELÜPS §-s 30 ja määruse nr 45 §-s 22 sätestatud rahastamise puhul ei ole tegemist EAFRD-st kaasrahastatava maaelu arengu toetusega, vaid Eesti Vabariigi enda eelarvest tehtav sildfinantseering. Seetõttu selle rahastuse nimetamine toetuseks võib viia ekslikule arusaamisele, sestap on sõnastus eelnõuga korrigeeritud. Enne enda poolt kulutuste tegemist (omafinantseering peab olema siiski tasutud) investearu jaoks rahastuse saamiseks peab toetuse saaja esitama taotluse, mis aga ei ole määruse §-s 19 sätestatud maksetaotlus. Toetuse saaja esitab maksetaotluse siis, kui tal on töö või teenuse tellimise või vara soetamise eest kõik tasutud, mis järel PRIA-le saab teha otsuse EAFRD toetuse maksmise kohta (ELÜPS § 30 lg 5).

Lühidalt enne töö või teenuse tellimise või vara soetamise eest tasumist rahastuse saamiseks, peab toetuse saaja:

- 1) väljendama tahet – esitama selleks taotluse ja tõendama, et asi on kätte saadud või teenus osutatud ning selle eest omaosalus makstud;
- 2) saadud raha eest tasuma teenuse pakkujale või müüjale kogusumma;
- 3) seejärel esitama maksetaotluse ja tõendama ära selle osa, mis on veel tõendamata (eelkõige ülejäänud summa teenusepakkujale või asja müüjale tasumine).

Eelnõu punktiga 15 muudetakse määruse 45 lisa 1 „Maaparandussüsteemi ja keskkonnakaitserajatise hindamise kriteeriumid“, tõstes ühe hindepunkti võrra kuivendussüsteemi ja veerežiimi kahepoolse reguleerimissüsteemide rekonstrueerimise ning keskkonnakaitserajatise ehitamise puhul põllumajandustootja eelistamise hindamiskriteeriumi. Selle muudatuse eesmärk on anda põllumajandustootjatele senisest suurem kindlus toetuse saamisel. Kuigi kehtivate hindamiskriteeriumite alusel eelistatakse juba täna põllumajandustootjaid (kuna toetuse eesmärk on aidata kaasa põllumajandussektori vastupanuvõime ja toiduga kindlustatuse tagamisele), pole see olnud piisav. Maaparandustoetust saavad taotleda ka muud isikud, näiteks füüsilised isikud, metsamajandajad, metsaühistud või mittetulundusühingud. Muudatuse kavandamisel on arvestatud ka viimaste aastate ekstreemsete ilmastikuoludega, mis on eriti tugevasti mõjutanud põllumajandussektorit. Näiteks 2025. aastal esines põllumajandustootjatele ebasoodsaid ilmastikutingimusi – madalad temperatuurid taimede

kasvuperioodil, öökülm, liigniiskus ja rahe – mis põhjustasid olulist saagi- ja kvaliteedilangust. Seetõttu on veelgi olulisem toetada põllumajandustootjaid, kelle jaoks on maaparandussüsteemi ajakohastamine üks riskijuhtimise elemente ja vastupanuvõime suurendamise meede. Muudatus toetab sekkumise eesmärkide saavutamist ning edendab veelgi toetuste tõhusamat ja sihipärasemat kasutamist põllumajandusliku toidutootmise kindlustamiseks muutuvus kliimas.

Eelnõu punktiga 16 kehtestatakse lisa 2 uues sõnastuses. Eratee hindamisel sätestatakse taaskasutatud materjali kasutamise eest hindepunkti saamiseks täpsustav selgitus taaskasutatud materjali mõistele. Praktikas on selle hindamiskriteeriumi rakendamine tekitanud probleeme, mistõttu arusaadavuse suurendamiseks sätestatakse selgesõnaliselt, mida loetakse taaskasutatud materjaliks.

Taaskasutatud materjalina käsitatakse nii materjale, mis on juba mingis kasutusviisis olnud ning seejärel uuesti ringlusse võetud, mida on võimalik töödelda ja tee-ehituses taaskasutada. Näidetena võib tuua ehitus- ja tootmisjäägid nagu põlevkiviaheraine, freesasfalt, betoon, paekivi, kruus, killustik, liiv ning muu varem hoonetel, platsil või teel kasutusel olnud materjali. Oluline on rõhutada, et materjal peab olema eelnevalt kasutusel olnud – otse karjäärast varem kaevandatud või loodusliku materjali esmakordne kaevandamine maapõuest taaskasutatud materjali mõiste alla ei kuulu. Kui näiteks liiv või kruus võetakse ehitusobjektilt, olemasoleva ehitise konstruktsioonist, siis on tegemist taaskasutatud materjaliga.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Eelnõu ettevalmistamisel on lähtutud järgmistest määrustest: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186); Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261).

4. Määruse mõjud

Toetuse kaasabil luuakse eeldused põllumajandusmaa kasutamiseks kliimamuutuste tingimustes ja maandatakse põllumajandustootmisele kahjulikult toimivaid ilmastikunähtusi – liigsete sademete ja põuakahjude leevendamiseks. Samuti aitavad toetuse kaasabil tehtavad investeeringud kaasa põllumajandusettevõtte konkurentsivõime kasvule tootmistõrgete vähenemise ning tootmiskindluse suurenemise kaudu.

Eelnõuga ei kaasne sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju ega mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele ega kohaliku omavalituse korraldusele. Muudatusega avaldub aga mõju majandusele, regionaalarengule, riigiasutuste korraldusele. Mõju looduskeskkonnale eeldatavasti ei avaldu, sest muudatusega täpsustatakse olemasolevaid nõudeid, siis suurt mõju need looduskeskkonnale ei avalda.

Muudatused mõjutavad ennekõike maaparandustoetuse taotlejaid ja mõnevõrra maaparandusalal vastutavaid spetsialiste, kes koostavad ehitusprojekte. Samuti puudutavad muudatused PRIA ja MaRU töökoormust.

Mõjud majandusele ja regionaalarengule

Eelnõu rakendamine toob kaasa otseseid positiivseid mõjusid põllumajandusele ning kaudseid mõjusid tasakaalustatud regionaalarengule.

Eelnõu loob taotlejatele ja toetuse saajatele paindlikumad võimalused, kuna leevendatakse toetuste saamise tingimusi, et tagada paremini toetuste eesmärkide elluviimine. Muudatused võib tinglikult jagada kaheks: maaparandusspetsiifilised muudatused ja muudatused, millega ühtlustatakse horisontaalseid nõudeid sarnaselt teiste strateegiakava investeringutoetustega. Maaparandusspetsiifilised muudatused on järgmised: muudatuse kohaselt on abikõlblikud on kõik erateed, olenemata nende kandevõimest. See aitab arendada maaettevõtlust, sest korras tee parandab piirkonna elukeskkonda, tõstab turvalisust, vähendab müra ja tolmu. Muudatusega on täpsustatud taaskasutatud materjali mõistet samuti likvideeriti kitsaskohad, mis tulenesid I taotlusvoorus saadud kogemustest (nõuete ja toetusmäära puudumine osalise kuivendussüsteemi rekonstrueerimine veerežiimi kahepoolseks reguleerimissüsteemi osaks, võrdsete hindepunktide korral paremusjärjestuse moodustamisel uue võimaluse loomine ning viimase toetusosa väljamakse ajaks peab olema ehitusregistrist või maaparandussüsteemide registrist ehitise andmed kättesaadavad PRIA-le). Horisontaalsed muudatused on seotud eelkõige ostumenetlusega, kus on tõstetud projekti ostumenetluse piirsummat, mil tuleb ostumenetlus riigihangete keskkonnas läbi viia. Samuti täpsustatakse huvide konflikti määratlust ostumenetluse korral, tuues eraldi välja need olukorrad, mida tuleks käsitleda huvide konfliktina.

Mõju maaparandustoetuste taotlejatele

Mõju ulatus on väike, mõjutab vaid isikute käitumist, kes toetust taotlevad. I taotlusvoorus taotlesid maaparandustoetust 4 põllumajandustootjat, kes esitasid 21 taotlust. Samuti ei kehtestata sisuliselt uusi nõudeid, vaid täpsustatakse juba kehtivaid nõudeid. Arvestades Eesti maaparandussüsteemi omanike ja põllumajandustootjate arvu, on toetuse sihtrühma suurus väike. Ebasoodne mõju sihtrühmale võrreldes maaparandussüsteemide korrastamise üldise positiivse mõjuga on väikesed.

Mõju riigiasutuste korraldusele

Mõju riigiasutuste korraldusele on positiivne, sest muudatused aitavad vältida taotlejate ja menetlejate vahel erimeelsusi ja vaiete ohtu. Samuti ei suurene muudatustega PRIA ega MaRu töökoormus. Kandevõime nõude kaotamine vähendab MaRu töökoormust, kuna nad ei pea enam seda nõuet kontrollima. Täpsemad ostumenetluse nõuded võimaldavad lihtsustada toetuste taotluste menetlemist ja toetuse maksmist ning vajalikke kontrollide tegemist. Muudatustega ei kehtestata sisuliselt uusi nõudeid, vaid täpsustatakse ja sõnastatakse selgemalt ning eesmärgipärasemalt olemasolevaid nõudeid.

Järeldus mõju olulisuse kohta

Kuna muudatuse mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus, ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike ja sihtrühma suurus on väike, siis muudatuse mõju sihtrühmale on ebaoluline.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamise ei kaasne lisakulu ega -tulu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 15. novembril 2025. aastal. Toetuse saajate suhtes, kes taotlesid toetust enne määruse jõustumist, kõiki muutunud tingimusi ei kohaldata ning nende taotlused menetletakse ja tegevused viiakse ellu taotluse esitamise ajal kehtinud tingimuste kohaselt, sest nemad on juba oma tegevused kavandatud, taotlused esitanud ning paljudel juhtudel on PRIA ka juba otsused teinud. Seetõttu sisulisi toetuse saamise nõudeid nende suhtes ei muudeta, vaid nemad jätkavad toetatava tegevuse elluviimist seni kehtinud nõuete kohaselt.

Tingimused, mida juba taotluse esitanud toetuse saajate suhtes ei kohaldata, on järgmised:

- 1) § 5 lõike 5 punktides 3 ja 5 tehtud muudatused – eratee kandevõime nõude välja jätmine;
- 2) § 6 lõikes 2¹ tehtud muudatus – täpsustav tingimus kuivendussüsteemi üksnes osaliselt veerežiimi kahepoolseks reguleerimissüsteemiks rekonstrueerimise kohta;
- 3) §-des 8 ja 17 tehtud muudatused – kulude mõistlikkuse tõendamise piirmäärasid tõustetakse;
- 4) lisas 1 põllumajandustootjale antavate hindepunktide arvu suurendatakse.

Ülaltoodud muudatused kohalduvad maaparandussüsteemide ajakohastamise ja erateede arenduse toetuse II taotlusvooru kohta. Ülejäänud muudatused on pigem täpsustavad ja asjakohased kõikide toetuse saajate suhtes. Sisuliste tingimuste kohaldamine II taotlusvooru kohta on seotud ka Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika „Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027“ neljanda muudatusettepanekute paketi heakskiitmisega Euroopa Komisjoni poolt, mille heakskiit peaks tulema novembris 2025. Toetuse taotlejatel jääb ka aega uute tingimustega piisavalt varakult tutvuda, planeerida oma tegevusi ning vajadusel projekte ja dokumente uute nõuetega kooskõlla viia.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile.

Eelnõu saadetakse arvamuse saamiseks Põllumajanduse Registri Informatsiooni Ametile, Maa- ja Ruumiametile ja strateegiakava juhtkomisjonile.